

Sygn. akt II C 1011/17

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia ( del.) Anna Bonkowska

Protokolant: Marcin Wieczorek

po rozpoznaniu na rozprawie w Warszawie w dniu 07 sierpnia 2020 r. sprawy

z powództwa R. F., P. F.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie nieważności umowy ewentualnie o ustalenie bezskuteczności postanowień umowy  
i o zapłatę

1. oddala powództwo o ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z 6 października 2008 r. zawarta pomiędzy (...) Bankiem Spółką Akcyjną w W. (obecnie (...) Spółką Akcyjną w W.),  
a R. F. i P. F. jest nieważna;
2. oddala powództwo o ustalenie bezskuteczności postanowień umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z 6 października 2008 r. zawartych w § 1 ust. 3 , § 1 ust. 3A , §7 ust. 1 , § 11 ust. 5 , § 13 ust. 6, § 3 ust. 3 umowy;
3. zasądza solidarnie od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz R. F., P. F. kwotę 4280,71 ( cztery tysiące dwieście osiemdziesiąt 71/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 06 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;
4. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz małżonków R. F., P. F. kwotę 108495,80 ( sto osiem tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt pięć 80/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 06 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;
5. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
6. obciąża pozwanego w całości obowiązkiem poniesienia kosztów procesu na rzecz powodów oraz nieuiszczonych kosztów sądowych, zaś szczegółowe ich wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt II C 1011/17

## UZASADNIENIE

Powodowie R. F. i P. F. wnieśli przeciwko (...) S.A. w W. o zasądzenie od pozwanego łącznie na ich rzecz kwoty 40.888,50 zł oraz 4.943,51 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, na skutek uznania umowy nr (...) za nieważną. W przypadku nieuznania przez Sąd roszczenia głównego, wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 59.334,57 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, na skutek uznania niektórych zapisów ww. umowy za bezskuteczne wobec powodów. Wnieśli także

o zasądzenie na ich rzecz łącznie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powodowie wskazali, że umowa jest niezgodna z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, tj. z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego oraz z art. 358<sup>(1)</sup> k.c. Wskazali, że bank nie może żądać od kredytobiorcy zwrotu większej kwoty środków pieniężnych niż ściśle określonej i oddanej do dyspozycji liczby środków pieniężnych. Podnieśli, że zawarta w umowie klauzula waloryzacyjna wystawia kredytobiorcę na nieograniczone ryzyko, które jest niedopuszczalne ze względu na wzajemnie zobowiązujący charakter umowy kredytu. Stwierdzili, że zapisy umowne dopuszczające waloryzację są sprzeczne z powołanymi wyżej przepisami oraz z art. 58 § 1 k.c., zaś bez tych postanowień umowa w ogóle nie zostałaby zawarta w takim kształcie, wobec czego należy uznać, że jest ona nieważna. Zdaniem powodów umowa jest nieważna również z tej przyczyny, że nie zostały w niej uzgodnione wszystkie istotne elementy umowy kredytowej. Ich zdaniem w umowie nie została oznaczona kwota kredytu, a postanowienie umowne dotyczące kwoty kredytu zostało określone w taki sposób, że może ulec dowolnej zmianie zgodnie z wolą jednej ze stron umowy, co niweczy fakt uzgodnienia tego postanowienia. Wskazali, że bank samodzielnie wyznaczył kurs zastosowany do wyliczenia równowartości kredytu w CHF wedle dni po zawarciu umowy, co wpłynęło na wysokość zobowiązań powodów. Zatem postanowienie to mogło być dowolnie kształtowane przez bank, a umowa jest nieważna z powodu niezgodnienia wysokości wzajemnych świadczeń stron. Wskazali, że bank ukrył faktyczną wielkość prowizji poprzez stosowanie dwóch różnych kursów indeksacji – jednego dla wyliczenia wielkości kredytu i drugiego, gorszego, dla przeliczania wysokości rat. Także z tego powodu umowa jest nieważna, gdyż w umowie nie została oznaczona pełna wysokość prowizji, stanowiąca element przedmiotowo istotny umowy. Wobec zastosowania przez bank dwóch różnych kursów, powodowie płacili ukrytą prowizję na rzecz pozwanego. Stwierdzili, że już w dniu uruchomienia kredytu pozwany powiększył zobowiązanie powodów poprzez dowolne wyznaczenie mierników wartości kursów. Również to powoduje nieważność umowy. Wskazali, że ich roszczenie to wysokość świadczenia nienależnego uzyskanego przez bank. Odnośnie żądania dotyczącego bezskuteczności niektórych postanowień umownych, stwierdzili, że postanowienia dotyczące określenia kwoty kredytu oraz wysokości raty kapitałowo-odsetkowej w zależności od jednostronnie wyznaczonego przez bank kursu CHF, jak również postanowienie dotyczące pobierania składki tzw. ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, naruszają przepisy art. 385<sup>(1)</sup> § 1 oraz art. 385<sup>(3)</sup> pkt 20 k.c. i stanowią klauzule nieuczciwe i bezskuteczne wobec powodów od chwili zawarcia umowy. Podnieśli, że klauzula ubezpieczenia niskiego wkładu własnego została uznana za niedozwolone postanowienie umowne we wzorcu stosowanym przez pozwanego i zakazana w obrocie (wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych pod nr 6068). Wskazali, że klauzule indeksacyjne także stanowią niedozwolone klauzule umowne w świetle orzeczeń SOKiK, dotyczących pozwanego jak również innych banków. Stwierdzili, że tak sformułowane postanowienia umowne pozwalają bankom na dowolne i swobodne ustalanie kursów walut, używanych do wyznaczania wielkości zobowiązań kredytobiorców. Te postanowienia rażąco naruszają interes konsumentów i są sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz są zakazane w obrocie z konsumentami. Wskazali, że zgodnie z Dyrektywą Rady 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, instytucja finansowa może oznaczyć w umowie cenę swoich usług jako zmienną, o ile tylko cena ta zależy od warunków rynkowych, nad którą instytucja nie ma żadnej kontroli. Skutkiem zaś uznania konkretnych postanowień umownych za nieuczciwe jest zgodnie z art. 6 ust. 1 Dyrektywy ich bezskuteczność wobec konsumenta. Powodowie wskazali przy tym, że kwestionowane przez nich klauzule umowne nie zostały z nimi uzgodnione indywidualnie, kształtując prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Odnośnie zaś klauzuli ubezpieczenia niskiego wkładu własnego podnieśli, że zapis umowny daje wrażenie, jakoby to oni, a nie pozwany, byli stroną ubezpieczenia. Jest to o tyle mylne, że w istocie ubezpieczonym jest pozwany, a w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego, nie będą mogli skorzystać z ochrony ubezpieczeniowej, a nadto, że to oni będą zobowiązani do zwrotu towarzystwu ubezpieczeniowemu kwoty wypłaconej na pokrycie należności pozwanego. Takie postanowienie umowne stanowi rażące naruszenie interesów powodów, gdyż obowiązek pokrycia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego zabezpieczenia wyłącznie interes banku, nie występuje w tym przypadku równoważność świadczeń stron. Ubezpieczenie niskiego wkładu własnego jest zdaniem powodów wyłącznie dodatkową opłatą z tytułu udzielonego kredytu, z której korzyści przypadają wyłącznie pozwanemu. Podnieśli, że to postanowienie umowne nie zawiera uregulowań dotyczących

zawrotu składki w przypadku szybszej spłaty kredytu ani informacji, na jak długo ubezpieczenie jest przedłużane. Dodatkowo, naruszeniem interesów powodów jest brak możliwości dochodzenia przez nich zwrotu niewykorzystanej składki na zasadach ogólnych. Stwierdzili także, że klauzule indeksacyjne rażąco naruszyły równowagę kontraktową stron, a wysokość zobowiązania powodów została określona przez odwołanie się do kursów CHF arbitralnie wyznaczonych przez pozwanego, bez żadnego formalnego ograniczenia, co jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumenta. W przypadku kwestionowanej umowy pozwany mógł w sposób dowolny ustalić kurs stosowany do przeliczenia wysokości zobowiązania powodów, a powodowie nie mieli prawa odstąpienia od umowy. Podnieśli także, że pozwany regularnie stosował wobec nich kurs gorszy od kursu rynkowego, zarówno przy wypłacie transz kredytu jak i przy ustalaniu wysokości poszczególnych rat. Wskazali także, że stosowana przez bank marża znacząco odbiega od kursów rynkowych. Stwierdzili także, że ich sytuacji nie zmienia podpisanie aneksu do umowy umożliwiającego spłatę kredytu w walucie indeksacji z uwagi na to, że klauzula indeksacyjna wpisana w umowie była bezskuteczna, a co za tym idzie, kredyt nigdy nie został skutecznie indeksowany do kursu CHF. Powodowie wskazali także, że klauzula ubezpieczenia niskiego wkładu własnego ma znaczenie dodatkowe i nie stanowi głównego świadczenia stron umowy. Powodowie stwierdzili wobec tego, że § 1 ust. 3 i 3A, § 3 ust. 3, § 7 ust. 1 in fine, § 11 ust. 5 oraz § 13 ust. 6 są niedozwolonymi postanowieniami umownymi, a w związku z tym są bezskuteczne wobec powodów od dnia zawarcia umowy. Bezskuteczność nieuczciwych postanowień umownych nie może być sanowana przez wprowadzenie do umowy innych postanowień. ( pozew – k. 1-34)

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając powyższe pozwany wskazał, że zarzut nieważności umowy jest bezzasadny, a ryzyko kursowe nie może być oceniane w świetle zmian następujących po zawarciu umowy, takich jak zmiany kursu walut, na które bank nie miał wpływu i których nie mógł przewidzieć. Podniósł, że nie doszło do spełnienia przesłanek abuzywności, które podlegają ocenie indywidualnej, a wpisy w rejestrze klauzul niedozwolonych nie mają, co błędnie wywodzą powodowie, charakteru prejudycjalnego. Stwierdził, że kurs walutowy wyznaczają uwarunkowania rynkowe a nie bank. Bank określa aktualny kurs w oparciu o wartości rynkowe, a kursy walut ustalane były ustalane przez bank na podstawie obiektywnych, rynkowych kryteriów i nie odbiegały one od kursów stosowanych przez innych uczestników rynku. Stwierdził także, że powództwo stanowi próbę uchylecia się przez kredytobiorców od świadomie przyjętego ryzyka kursowego. Odnośnie zaś roszczenia dotyczącego zwrotu opłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, stwierdził, że jest ono stosowane w sytuacji, gdy kredytobiorca nie jest w stanie pokryć lub świadomie decyduje się na niepokrywanie wkładu własnego na poczet ceny nieruchomości finansowanej z kredytu. Ubezpieczenie to jest powszechnie stosowane, a jego istotą jest zmniejszenie ryzyka banku. Bank jest zobowiązany do odpowiedniego zabezpieczenia ryzyka, a to ubezpieczenie jest powszechnym i zgodnym z prawem sposobem temu służącym. Przy braku ubezpieczenia i braku możliwości pokrycia wkładu własnego kredytobiorca w ogóle nie otrzymałby kredytu. Wskazał, że powodowie świadomie zrezygnowali z wkładu własnego, a pierwsza opłata z tego tytułu została z nimi uzgodniona. Odnośnie ryzyka kursowego podniósł, że powodowie zostali przez niego w sposób wyczerpujący poinformowani o ryzyku, zaproponowano im w pierwszej kolejności kredyt złotowy. Powodowie wybrali bardziej atrakcyjny kredyt z uwagi na jego niskie oprocentowanie oraz różnicę w wysokości rat. Powodowie podjęli świadomą decyzję o zawarciu umowy, a sama świadomość zmienności kursów walut jest wiedzą powszechną. Stwierdził także, że zawsze stosował i nadal stosuje tę samą metodę ustalania kursu kupna i sprzedaży walut. Zdaniem pozwanego w umowie zostały uzgodnione postanowienia konieczne dla skuteczności umowy, a jego konstrukcja nie może być uznana za sprzeczną z art. 69 Prawa bankowego. Podniósł również, że błędna jest teza powodów dotycząca tego, że kredyt indeksowany jest sprzeczny z naturą umowy kredytu, a klauzula indeksacyjna nie pomija, nie modyfikuje ani nie zniekształca więzi prawnej wynikającej z umowy kredytu. Stwierdził także, że konstrukcja kredytu nie uprawnia banku do żądania zwrotu dowolnej kwoty, kredytobiorca musi zwrócić bankowi kwotę w CHF stanowiącą równowartość wypłaconej mu kwoty w PLN. Taki sposób określenia świadczenia jest zgodny z Rekomendacją S (I) KNF. Odnośnie zaś zarzutu sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego podniósł, że ekwiwalentem świadczenia banku jest jego wynagrodzenie z tytułu udostępnienia kwoty środków pieniężnych, tj. oprocentowanie i prowizje, a koszt udostępnienia walut jest różny. Bank ponosi koszt spreadu. Podniósł również, że powodowie odnosili

i odnoszą korzyści wynikające z niskiego oprocentowania kredytów denominowanych kursem CHF, znacznie niższego niż w przypadku kredytów udzielanych w PLN. Pozwany stwierdził ponadto, że waloryzacja kredytu do waluty CHF ma charakter jednorazowy i następuje w momencie uruchomienia kredytu poprzez przeliczenie wypłaconych środków w PLN na walutę CHF, po to by odsetki mogły być naliczane w oparciu o niższą stopę procentową właściwą dla waluty CHF. Wskazał również, że wyłączną funkcją odsetek kapitałowych w przypadku kredytu hipotecznego opartego o zmienne oprocentowanie jest funkcja wynagrodzenia, a funkcja waloryzacji w ogóle nie występuje. Dodatkowo pozwany wskazał, że w postępowaniu stanowiącym kontrolę abstrakcyjną wzorca umownego nie zakwestionowano ani indeksacji ani prawa banku do ustalania kursu, a zakwestionowano jedynie brak wskazania sposobu ustalania kursu przez bank. Ponadto do indywidualnych postępowań zostało pozostawione rozstrzygnięcie wpływu ustawy antyspreadowej na wcześniej zawarte umowy o kredyt waloryzowany w walucie obcej. Odnośnie zaś zarzutu powodów dotyczącego naruszenia dobrych obyczajów oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta pozwany podniósł, że celami powodów było pozyskanie środków na refinansowanie kredytu w PLN oraz uzyskanie niskiego oprocentowania kredytu w CHF (LIBOR 3M CHF), a cele te zostały przez nich zrealizowane. Wskazał, że ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej mieszają się w ryzyku kontraktowym normalnym dla tego typu umów. Pozwany stwierdził także, że powodowie od grudnia 2011 r. spłacają kredyt bezpośrednio w walucie indeksacji, z pominięciem postanowień umownych dotyczących spłaty rat w PLN oraz postanowień ustalających według jakiego kursu nastąpi przeliczenie wysokości raty wyrażonej w CHF, jeśli kredytobiorca spłaca kredyt w PLN. Ponadto pozwany podniósł, że powodowie nie wykazali, aby bank ustalał kurs w sposób swobodny czy dowolny. Odnośnie zaś roszczenia ewentualnego pozwany podniósł, że zostało ono błędnie określone. Gdyby faktycznie powodowie dochodzili pobranego spreadu, musieliby określić roszczenie w inny sposób, a jego wysokość byłaby przynajmniej dwukrotnie niższa. Gdyby zaś uznać abuzywność części postanowień umownych należałoby ustalić, czy kurs stosowany przez bank odpowiadał rynkowej wartości waluty z chwili dokonania transakcji. Stwierdził także, że brak jest podstaw do przekształcenia kredytu indeksowanego w kredyt złotowy, a taka zmiana stanowiłaby nieuprawnioną zmianę charakteru umowy. Co do żądania dotyczącego zwrotu opłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego podniósł, że powodowie mogli zaproponować inne zabezpieczenie kredytu lub nabyć inną nieruchomość w niższej cenie, ponadto od dnia wydania decyzji kredytowej do dnia zawarcia umowy powodowie mieli możliwość zweryfikowania warunków umowy. W ocenie pozwanego postanowienia umowne dotyczące tego ubezpieczenia nie naruszały interesu powodów, szczególnie w sposób rażący, nie naruszały także dobrych obyczajów. Powodowie zyskali na takiej umowie, nie musieli bowiem wpłacać wymaganej przez bank wpłaty własnej, umowa określała do jakiej kwoty zobowiązanie musi zostać spłacone aby ubezpieczenie nie było odnawiane. Pozwany podniósł ponadto, że weryfikacja wyliczeń przedstawionych przez powodów jest niemożliwa z uwagi na sposób przedstawienia tych wyliczeń. ( odpowiedź na pozew – k. 167-264)

W piśmie z 14 listopada 2017 r. powodowie dokonali modyfikacji powództwa w ten sposób, że wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie (ewentualnie łącznie) na rzecz powodów kwoty 133.525,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty wskutek uznania umowy za nieważną, ewentualnie o zasądzenie od pozwanego solidarnie (ewentualnie łącznie) na rzecz powodów kwoty 112.173,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty wskutek uznania niektórych zapisów umowy za bezskuteczne.

Podnieśli, że modyfikacja wynika z faktu dokonania całkowitej przedterminowej spłaty kredytu, która nastąpiła 25 października 2017 r., wobec czego roszczenie powodów zostało obliczone na ten dzień i w konsekwencji podwyższone. Stwierdzili, że zapłacili na rzecz pozwanego kwotę 172.434,40 zł oraz 72.327,70 CHF (252.672,05 zł w przeliczeniu na PLN przy zastosowaniu kursu średniego NBP), a także kwotę 3.635,58 zł jako składki z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, zatem łącznie 425.106,45 zł. Powodowie ograniczyli swoje żądanie do żądania zwrotu różnicy pomiędzy wypłaconą kwotą kredytu. Odnośnie żądania ewentualnego wskazali, że wysokość rat powinna być niższa i wynosić do 25 października 2017 r. kwotę 160.251,98 zł. Ponieważ pozwany pobrał od powodów kwotę 268.789,45 zł, to powodowie zapłacili o 108.537,47 zł za dużo. Żądanie ewentualne to suma nadwyżki oraz koszty uiszczonych z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. (k. 1034-1036)

Pozwany konsekwentnie wnosil o oddalenie powództwa w całości jako bezpodstawnego co do zasady. Wskazywał, że wyliczenia powodów są nieuzasadnione i nieweryfikowalne. (k. 1166-1167, k. 1284-1291)

Pismem z 27 czerwca 2019 r. powodowie dokonali modyfikacji powództwa w ten sposób, że wnieśli o ustalenie, że umowa kredytowa nr (...) z 6 października 2008 r. zawarta przez powodów z pozwanym jest nieważna i zasądzenie od pozwanego solidarnie (ewentualnie łącznie) na rzecz powodów kwoty 133.525,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, z tytułu zwrotu świadczeń nienależnych. Modyfikacji uległo także roszczenie ewentualne, a powodowie od tego czasu wnosili o ustalenie, że zapisy § 1ust. 3 i 3A, § 3 ust. 3, § 7 ust. 1 in fine, § 11 ust. 5 oraz § 13 ust. 6 są bezskuteczne wobec powodów i zasądzenie od pozwanego solidarnie (ewentualnie łącznie) na rzecz powodów kwoty 112.173,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, wskutek pobierania przez pozwanego od powodów zawyżonych rat spłaty kredytu przez stosowanie bezskutecznych zapisów umowy.

Podnieśli, że modyfikacja powództwa ma charakter porządkujący i opiera się na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Wskazali, że przysługuje im interes prawny w ustaleniu nieważności umowy z tych przyczyn, że wyznacza ona zakres ich zobowiązań i stanowi podstawę dla pozwanego w ustaleniu rzekomych kwot należnych od powodów, a zatem kształtuje sytuację prawą powodów, w tym poprzez ustanowienie hipoteki. Odnośnie roszczenia ewentualnego wskazali, że żądanie ustalenia bezskuteczności wskazanych postanowień umownych jest dochodzone obok roszczenia o zapłatę, a samo roszczenie o zapłatę nie rozwiązuje na przyszłość sporu między stronami, zatem przysługuje im interes prawny w roszczeniu ustalenia, a ustalenie to rozstrzygnie spór prawny między stronami i stanie się podstawą rozliczeń między stronami na przyszłość, w tym wyliczania salda zadłużenia powodów oraz obliczania kolejnych rat spłaty kredytu z pominięciem bezskutecznych postanowień indeksacyjnych. (k. 1337-1340)

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa.

Podniósł, że postanowienia określające waloryzację zostały wyrażone w jasny i zrozumiały sposób, a istota ryzyka została wyjaśniona w oświadczeniu podpisanym przez powodów. Mechanizm waloryzacji został wyjaśniony prostym i zrozumiałym językiem. Ponadto powodowie pobierali wynagrodzenie w obcej walucie, a więc obserwowali wpływ wahań kursów na ich sytuację majątkową. Powodowie liczyli się z ryzykiem walutowym. Stwierdził, że waloryzacja nie wprowadza nierównowagi w prawach i obowiązkach stron, a powodowie byli uprawnieni do przewalutowania kredytu na PLN, mogli bezkosztowo, przedterminowo spłacić kredyt. W okresie spłaty kredytu doszło nie tylko do niekorzystnych dla powodów zmian kursu waluty, ale doszło również do bardzo korzystnych dla nich zmian oprocentowania, które pozwoliły znacznie skompensować skutki wahań kursów walut. Rata kredytu pomimo wahań kursu kształtowała się na relatywnie stabilnym poziomie. Dodatkowo, ustalenie nieważności umowy zaktualizuje możliwość dochodzenia przez pozwanego roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. W takim wypadku powodowie nie mogliby domagać się zwrotu sumy spełnionych przez nich świadczeń. (k. 1359-1375)

Ostatecznie pismem z 27 stycznia 2020 r. powodowie dokonali modyfikacji powództwa w ten sposób, że żądanie ewentualne, opisane w piśmie z 27 czerwca 2019 r. zostało zwiększone w zakresie dochodzonej kwoty do kwoty 112.776,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty. Pozostałe żądania pozwu nie uległy zmianie. (k. 1410-1429)

Na rozprawie 7 sierpnia 2020 r. pozwany wnosił o oddalenie powództwa. Pełnomocnik powodów wskazał, że powodowie wyrażają zgodę na skutki nieważności umowy. (k. 1439).

### ***Sąd ustalił następujący stan faktyczny:***

4 września 2008 r. powodowie złożyli w (...) wniosek o udzielenie kredytu/pożyczki (...) hipoteczny z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym w kwocie 311.148 zł w walucie CHF. Powodowie mieli do wyboru kredyt w walucie PLN, CHF, USD, EURO i GBP. We wniosku kredytowym powodowie wskazali, że oboje posiadają wykształcenie wyższe. Na dzień składania wniosku oboje byli zatrudnieni na umowę o pracę w (...) z o.o., powód jako inżynier automatyk z miesięcznym wynagrodzeniem netto z ostatnich 3 miesięcy w wysokości (...) zł, a powódka jako asystentka/tłumacz z wynagrodzeniem netto z ostatnich 3 miesięcy w wysokości (...) zł. Posiadali także środki pieniężne na rachunkach bankowych/papiery wartościowe na kwotę (...) zł. Wskazali także, że posiadają środki własne

do wniesienia po uruchomieniu kredytu w wysokości 60.000 zł. Dodatkowo już we wniosku złożyli oświadczenia do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. ( wniosek kredytowy – k. 455-463)

Powodowie złożyli także oświadczenia o tym, że bank przedstawił im w pierwszej kolejności ofertę kredytu w polskim złotym, że mają pełną świadomość ryzyka kursowego oraz że zostali poinformowani o ponoszeniu ryzyka zmiany stopy procentowej, a także o możliwości wzrostu raty kapitałowo-odsetkowej (oświadczenia – k. 465-466).

Obliczając zdolność kredytową powodów (...) Bank SA ustalił, że mają oni zdolność kredytową na maksymalną kwotę 638.026,93 zł. Stosunek wnioskowanej kwoty kredytu do wartości nieruchomości wynosił 97,65%. (HipoKalkulator (...)) – k. 471-474)

23 września 2008 r. (...) Bank SA wydał decyzję kredytową nr (...) do wniosku kredytowego powodów. Wskazano, że kwota kredytu to 311.148 zł, waluta waloryzacji to CHF. W § 1 punkcie 3A wskazano, że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 22 września 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosi 154.356,59 CHF, przy czym zaznaczono, że kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. (decyzja kredytowa – k. 468-470)

6 października 2008 r. P. F. i R. N. zawarli z (...) Bank S.A. w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

Na mocy tej umowy bank udzielił powodom kredytu na finansowanie przedpłat na poczet budowy i zakupu od Inwestora Zastępczego lokalu mieszkalnego nr (...) oraz udziału w prawie własności garażu wielostanowiskowego, z którym związane będzie prawo wyłącznego korzystania z miejsc postojowych nr (...) położonych w T. w rejonie ul. (...).

Podano, że kwota kredytu to 311.148 zł, waluta waloryzacji CHF (§ 1 ust. 2 i 3 umowy). Kredyt miał zostać spłacony w równych ratach kapitałowo-odsetkowych w przeciągu 360 miesięcy, tj. od 6 października 2008 r. do 15 października 2038 r. (§ 1 ust. 4 i 5 umowy).

W § 1 ust. 3A umowy wskazano, że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec 22 września 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 154.354,59 CHF, przy czym zaznaczono, że kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w w/w punkcie.

Zgodnie z § 1 ust. 7A opłata z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) SA wynosi 0,20% kwoty kredytu, tj. 622,30 zł, a zgodnie z ust. 7C składka jednorazowa tytułem ubezpieczenia na życie i od niezdolności do pracy zarobkowej wynosi: 1,50% kwoty 311.148 zł, tj. 4.667,22 zł, a po upływie 24 miesięcy od dnia uruchomienia kredytu składka ta będzie naliczana miesięcznie w wysokości określonej w Taryfie Prowizji i Opłat (...).

Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu wydania decyzji kredytowej wynosiło 3,78%, marża (...) 1,00%, z zastrzeżeniem że w okresie ubezpieczenia spłaty kredytu oprocentowanie kredytu będzie podwyższone o 1,00 punktu procentowego i wynosić będzie 4,78% (§ 1 ust. 8). Wartość nieruchomości stanowiącej przedmiot hipoteki wynosiła 318.638 zł (§ 2 ust. 5).

Zabezpieczenie kredytu stanowiło ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w (...) SA na 36-miesięczny okres ubezpieczenia. Jeśli z upływem pełnych 36-miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, ubezpieczenie podlega automatycznej kontynuacji, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. Kredytobiorca upoważnia (...) do pobrania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorcy, a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorcę, tj. 1.968,32 zł oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji przedmiotowego ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji. (§ 3 ust. 3 umowy)

Wypłata kredytu miała nastąpić w pięciu transzach, przy czym pierwsza w kwocie 72.196,50 zł z przeznaczeniem na część I raty, druga transza w kwocie 79.659,50 zł z przeznaczeniem na II ratę, trzecia transza w kwocie 79.659,50 zł z przeznaczeniem na III ratę, czwarta transza w kwocie 63.727,60 zł z przeznaczeniem na IV transzę oraz piąta transza w kwocie 15.904,90 zł z przeznaczeniem na V ratę (§ 5 umowy).

Udzielony kredyt był waloryzowany kursem kupna waluty CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwota kredytu wyrażona w walucie CHF była określana na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu/transzy kredytu. (§ 7 ust. 1 umowy)

Wysokość kredytu, wyrażoną w CHF określa się jako sumę wszystkich uruchomionych transz kredytu, wyrażonych w CHF (§ 8 ust. 4 umowy).

Od przyznanego kredytu bankowi przysługiwała prowizja w kwocie 622,30 zł, która miała być płatna jednorazowo w dniu uruchomienia kredytu, prowizja nie podlegała zwrotowi. (§ 9 umowy).

Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej ustalana jest w wysokości określonej w § 1 ust. 8. Wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 28 sierpnia 2008 r. powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 1,00%. Oprocentowanie mogło być zmienione w przypadku gdy stawka bazowa zmieni się o co najmniej 0,10 punktu procentowego w porównaniu do obowiązującej stawki bazowej (§ 10 ust. 1, 2 i 3 umowy).

Zmiana wysokości oprocentowania kredytu dokonana zgodnie z postanowieniami § 10 umowy nie stanowiła zmiany umowy (§ 10 ust. 8).

W myśl § 11 umowy, wysokość rat kapitałowo-odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat, doręczonym kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu, sporządzonym w CHF. Raty kapitałowo-odsetkowe miały być płatne do 15 każdego miesiąca, z tym, że pierwsza rata kapitałowo-odsetkowa miała być płatna po co najmniej 28 dniach od daty uruchomienia kredytu, nie później niż po 61 dniach od daty uruchomienia kredytu. Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50. (§ 12 ust. 1, 2, 3 i 5 umowy)

W myśl § 12 umowy kredytobiorca zleca i upoważnia (...) do pobierania środków pieniężnych na spłatę kredytu i odsetek z tytułu udzielonego kredytu oraz upoważnia (...) do pobierania środków pieniężnych na finansowanie składek, o których mowa w § 1 ust. 7B i 7C z rachunku eKonto, na którym kredytobiorca jest zobowiązany zapewnić w terminach zawartych w Harmonogramie spłat, środki odpowiadające wysokości wymaganej raty kapitału i odsetek. Zlecenie udzielone bankowi jest nieodwołalne i wygasa po całkowitym rozliczeniu kredytu.

W § 13 ust. 6 umowy wskazano, że wcześniejsza spłata całości Kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

Wszelkie zmiany umowy wymagały zgody obu stron wyrażonej w formie pisemnej pod rygorem nieważności, z zastrzeżeniem § 4 ust. 5 oraz § 10 ust. 8.

W § 26 umowy wskazano, że w sprawach nieuregulowanych w umowie stosuje się postanowienia „Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”. Kredytobiorca oświadczył, że przed zawarciem umowy dokument został mu doręczony i uznał jego wiążący charakter.

W § 29 umowy kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje.

Kredytobiorca oświadczył też, że jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych, mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Oświadczył, że został dokładnie zapoznany z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązującymi w banku oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptuje.

(umowa kredytu – k. 38-42)

W myśl § 1 ust. 2 Regulaminu stanowiącego integralną część umowy kredytowej, (...) udziela kredytów/pożyczek hipotecznych złotych waloryzowanych kursem następujących walut obcych: USD/EURO/CHF lub innych walut obcych wskazanych przez (...), według tabeli kursowej (...). W § 1 ust. 4 wskazano, że kredyt/pożyczka hipoteczna waloryzowana udzielana jest w złotych polskich, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę obcą. § 25 ust. 2 przewidywał, że wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu/pożyczki hipotecznej waloryzowanej kursem waluty obcej określona jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży danej waluty obcej, określonym w tabeli kursowej (...) na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu/pożyczki hipotecznej waloryzowanej wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty obcej, według tabeli kursowej (...) na dzień spłaty (§ 25 ust. 3 regulaminu). (Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych – k. 476-490)

Kredyt został uruchomiony 10 października 2008 r. Pozwany 10 października 2008 r. wypłacił powodowi 72.196,52 zł (31.744,50 CHF), 9 czerwca 2009 r. – 79.632,51 zł (27.562,12 CHF), 2 września 2009 r. – 79.659,50 zł (29.970,84 CHF), 1 grudnia 2009 r. – 63.727,61 zł (23.977,58 CHF).

10 października 2008 r., 9 czerwca, 2 września i 1 grudnia 2009 r. powodowie otrzymali harmonogramy spłat kredytu, w których określono kwotę kredytu w CHF oraz raty w CHF.

(zaświadczenie – k. 151-156, dyspozycja uruchomienia kredytu – k. 505, harmonogramy spłat kredytu – k. 506, 508, 510, 512, dyspozycja uruchomienia transzy – k. 507, 509, 511)

28 maja 2009 r. strony zawarły aneks nr (...) do umowy kredytowej. Zmianie uległy zapisy § 1 ust. 1A (przeznaczenie środków z kredytu), a także § 1 ust. 2, którym zmieniono kwotę kredytu na 300.957 zł, jak również § 1 ust. 7B (dotyczący ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych), a także § 1 ust. 11 i 12 (data zakończenia inwestycji i całkowity koszt inwestycji), § 2 ust. 3 i 5 (adres nieruchomości i wartość nieruchomości), § 3 ust. 1 i 7 (wysokość hipoteki łącznej kaucyjnej i termin przedstawienia odpisu z KW), § 5 ust. 1 i 2 (w którym została zmieniona wysokość kredytu oraz wysokość II i V transzy) (aneks nr (...)) – k. 44-45).

Z dniem 1 lipca 2009 r. uległ zmianie Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...), stanowiący integralną część umowy kredytu. Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu definicji spreadu walutowego i tabeli kursowej (...) Banku oraz zasad i przesłanek wyznaczania kursów walutowych i spreadu, opisanie zasad przeliczania kredytu z PLN na walutę. Z dniem 1 lipca 2009 r. bank umożliwił kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie waloryzacji poprzez zawarcie aneksu (pismo okólne z 20.04.2009 r. z załącznikami – k. 651-669, pismo okólne z 30.06.2009 r. – k. 627-629 z załączonym regulaminem udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych – k. 631-646, projekt aneksu do umowy k. 647-649).

Z dniem 26 sierpnia 2011 r. uległ zmianie wzór aneksu do umów kredytu hipotecznego (...) waloryzowanych kursem waluty obcej dotyczący zmiany waluty spłaty, zmieniony został także regulamin (pismo okólne z 25.08.2011 r. z załącznikami – k. 671-695).

Strony zawarły następujące kolejne aneksy do umowy kredytu:

- z 25 sierpnia 2009 r., którym dokonały zmian w § 1 ust. 1A (przeznaczenie środków z kredytu) i § 2 ust. 3 (adres nieruchomości) (aneks nr (...)) – k. 46);



- z 12 maja 2010 r., zmieniający zapisy § 5 ust. 2 (wyplata transz) (aneks nr (...) – k. 47);

- z 31 stycznia 2011 r., którym dokonano zmiany w zakresie nazwiska kredytobiorcy z R. N. na R. F. oraz zmieniono § 1 ust. 1A i § 2 ust. 3 (przeznaczenie środków z kredytu oraz adres nieruchomości) ( aneks nr (...) – k. 48);

- z 17 listopada 2011 r., na podstawie którego zapewniono kredytobiorcy możliwość dokonywania zmian waluty spłaty kredytu ze złotych polskich na walutę waloryzacji oraz z waluty waloryzacji na złote polskie, a spłata kredytu mogła następować z rachunku prowadzonego w PLN lub z rachunku prowadzonego w CHF, wg dyspozycji kredytobiorcy (aneks – k. 49-50).

Pismem z 23 marca 2017 r. powodowie wezwali pozwanego, w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, do zwrotu na ich rzecz kwoty 37.252,92 zł oraz kwoty 69.457,45 CHF, nienależnie pobranej przez pozwanego, w związku z nieważnością umowy, albo zwrotu kwoty 55.698,98 zł tytułem nienależnie pobranych rat spłaty kredytu w zawyżonej wysokości, w związku z zawarciem w umowie nieuczciwych postanowień umownych bezskutecznych wobec powodów, a także zwrotu kwoty 3.653,58 zł nienależnie pobranej składki na tzw. ubezpieczenie niskiego wkładu własnego (wezwanie – k. 51-52, potwierdzenie nadania – k. 55, potwierdzenie odbioru – k. 56).

Oprocentowanie kredytu ulegało zmianie. W okresie od 10 października 2008 r. do 17 lutego 2017 r. poniesiono koszty z tytułu: prowizji za ubezpieczenie kredytu – 622,30 zł, składki na ubezpieczenie na życie – 8.624,22 zł, składki ubezpieczeniowej (od nieruchomości) – 1.026,16 zł oraz składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego – 3.635,58 zł. Kredyt był spłacany najpierw w PLN, a następnie w CHF. (zaświadczenie – k. 151-156).

Ostatecznie uruchomiony został kredyt w kwocie 295.216,14 zł. Kredyt został całkowicie spłacony 25 października 2017 r. (zaświadczenie – k. 1037-1038)

Różnica pomiędzy kwotą rat kredytu spłaconych przez powodów w okresie od 6 października 2008 r. do 7 listopada 2011 r. a kwotą rat kredytu, jaką spłaciliby powodowie przy założeniu, że we wskazanym okresie indeksacja kredytu następuje w odniesieniu do kursu średniego waluty CHF ustalanego przez NBP wynosi 1.945,35 zł. Saldo kredytu przy założeniu, że w tym okresie spłata kredytu następuje w odniesieniu do kursu średniego CHF ustalanego przez NBP wynosi 103.430,44 CHF i jest niższe od salda kredytu rozliczanego wg kursów pozwanego o 3.241,39 CHF.

W okresie od udzielenia kredytu do 25 października 2017 r. łącznie powodowie wpłacili na rzecz pozwanego kwotę 121.595,21 CHF, co odpowiada kwocie 425.106,77 PLN, przy założeniu, że wpłaty realizowane bezpośrednio w CHF zostały przeliczone na PLN wg średniego kursu CHF w NBP, z czego 113.255,04 CHF (398.445,76 PLN) stanowiła suma rat kapitałowych a 8.340,17 CHF (26.661,01 PLN) to suma rat odsetkowych. Część rat była spłacana przez powodów bezpośrednio w CHF. Powodowie zapłacili łącznie 37.252,92 PLN w okresie od uruchomienia kredytu do 15 listopada 2011 r. oraz 109.575,08 CHF w okresie od 16 listopada 2011 r, do 25 października 2017 r.

Pominięcie § 1 ust. 3 i 3A, § 7 ust. 1 in fine, § 11 ust. 5 oraz § 13 ust. 6 umowy przy zachowaniu pozostałych warunków umowy, sprowadza kredyt do kredytu złotowego oprocentowanego stawką właściwą dla kredytów udzielanych w CHF.

W przypadku usunięcia z umowy kredytowej zapisów dotyczących indeksacji do CHF, łączna wielkość należnych wpłat z tytułu spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w okresie od udzielenia kredytu do 25 października 2017 r. wynosi 315.965,83 PLN, z czego 295.216,14 PLN stanowi suma rat kapitałowych, a 20.749,69 PLN suma należnych odsetek.

Suma należnych rat kapitałowo-odsetkowych w przypadku umowy bez klauzul indeksacyjnych przy pozostawieniu w mocy pozostałych zapisów umowy, oraz uwzględnieniu wcześniejszych spłat kredytu, jest niższa od sumy zrealizowanych przez powodów płatności z tytułu spłaty rat kapitałowo-odsetkowych o 109.140,94 PLN.

Suma spłat, jaką powodowie wpłaciliby w okresie od 17 listopada 2011 r. do 25 października 2017 r., przy założeniu, że przeliczenia kursowe związane z wykonywaniem umowy odbywały się na podstawie kursu średniego CHF w NBP obowiązującego w dacie poszczególnych przeliczeń, zarówno przy uruchamianiu kredytu jak i spłacie rat wynosi

375.763,13 PLN, z czego 365.967,07 PLN wynosi suma rat kapitałowych, a 9.796,06 PLN suma rat odsetkowych. Różnica pomiędzy kwotą spłat dokonaną przez powodów, a sumą spłat jaką powodowie by wpłacili przy takim założeniu wynosi 12.090,72 PLN.

(opinia biegłego z zakresu analiz ekonomicznych, bankowości i finansów – k. 1154-1157, opinia uzupełniająca – k. 1384-1397)

Procedura zaciągnięcia kredytu hipotecznego była podzielona na kilka etapów. Pierwszy z nich był etapem informacyjnym, klient otrzymywał informacje na temat oferty kredytu. Pracownik banku przedstawiał wariant złotowy i wariant waloryzowany oraz opisywał funkcjonowanie obu kredytów, jak również funkcjonowanie CHF w tym, po jakich kursach będzie spłacany kredyt. Przedstawiane były również opłaty okołokredytowe. Zdolność kredytowa była wyliczana za pomocą kalkulatora. Była wyliczana w ten sam sposób dla obu rodzajów kredytu. W drugim etapie klient stawiał się w banku ze skompletowaną dokumentacją, podpisywał wniosek kredytowy i towarzyszące mu dokumenty. Wniosek był wysyłany do Centralnego Działu Analiz w Ł.. Trzeci etap polegał na przedstawieniu w banku dokumentów obowiązkowych. Klient na każdym etapie miał dostęp do projektu umowy, mógł uzyskać wzór jeśli była chęć po jego stronie. Klient otrzymywał symulację kredytu w obu wariantach. W przypadku kredytu waloryzowanego klient wnioskował w równowartości PLN, ponieważ wiedział ile potrzebuje pieniędzy w tej walucie. Po otrzymaniu pozytywnej decyzji następowała waloryzacja. Od dnia wypłaty kredytu klient widział raty kapitałowo-odsetkowe w CHF. Gdyby kredyt został wypłacony w CHF, klient musiałby sam wymienić tę walutę na PLN w kantorze i straciłby na tym, kursy stosowane w kantorach były mniej korzystne. Kursami walut zajmował się inny departament. Kredytobiorca nie miał możliwości wpływu na kształtowanie kursu walutowego. Kurs CHF spadał od 2004 r. do trzeciego kwartału 2008 r. Stopa kredytów banków szwajcarskich jest niższa niż w bankach polskich, z tego powodu kredyty waloryzowane były korzystniejsze od kredytów złotych. Marża dla obu kredytów była taka sama. ( zeznania świadka M. D. – k. 1003-1005)

Przedmiotowy kredyt był pierwszym kredytem wziętym przez małżonków. W czerwcu 2008 r. małżonkowie zdecydowali się na wzięcie kredytu, w październiku została podpisana umowa kredytowa. Wybierali ofertę kredytową spośród ofert przedstawionych przez pracownika (...) M. S.. Odbyli z nim kilka spotkań. Doradca polecał kredyty frankowe jako najniżej oprocentowane i porównywał je z kredytami złotówkowymi. Rata kredytu w CHF opiewała na 1.500 zł, kredytu w PLN na ponad 2.000 zł. Na następnym spotkaniu przedstawiano tylko oferty kredytów w CHF z kilku banków. Doradca informował ich o ryzyku kursowym i tłumaczył, że rata nawet przy dużych wahaniach nie wzrośnie powyżej raty kredytu w PLN. Podczas rozmów nie był poruszany temat spreadu. Wszelkie kwestie dotyczące kursów walut i ich wahania były omawiane z doradcą kredytowym. Powodowie wybrali najbardziej korzystną dla nich ofertę, z najtańszym kredytem. Kredyt w PLN był droższy o około 30%. Doradca kredytowy wycofał się w trakcie procesu ustalania warunków umowy z bankiem, od tego czasu małżonkowie mieli kontakt wyłącznie z pracownikami banku. Doradca kredytowy był obecny do momentu uzyskania pozytywnej decyzji kredytowej. Rozmowy z pracownikami banku dotyczyły wyłącznie terminu podpisania umowy. Podczas zakupu mieszkania małżonkowie musieli pokryć wkład własny, tzw. opłatę rezerwacyjną. Nie posiadali dodatkowych funduszy na wkład własny do zabezpieczenia kredytu. Przed podpisaniem umowy małżonkowie nie otrzymali draftu umowy. Nie weryfikowali tego, jak kształtują się kursy CHF w (...) w porównaniu z innymi bankami. Liczyli się z ryzykiem kursowym w zakresie kilkuprocentowej zmiany kursu waluty. Przed podpisaniem umowy była możliwość zadawania pytań odnośnie treści umowy. Powodowie nie byli świadomi możliwości negocjowania umowy. O konieczności poniesienia opłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego małżonkowie dowiedzieli się już po podpisaniu umowy kredytowej. Powód otrzymał na infolinii banku informację do jakiej kwoty kredyt musi zostać spłacony, żeby ubezpieczenie nie musiało być opłacane. W październiku 2008 r. powód wyjechał do M., był tam do marca 2010 r. Po jakimś czasie powódka dołączyła do powoda, także została zatrudniona. Oboje otrzymywali w tym czasie wynagrodzenie w peso meksykańskim. Powodowie mieli dostępny harmonogram spłat kredytu w wersji online, sprawdzali go na bieżąco. Związek małżeński powodowie zawarli 6 listopada 2010 r. Przed zawarciem związku małżeńskiego spłacali kredyt częściowo z majątku powoda, a częściowo z majątku powódki. Mieszkanie było

wykańczane z oszczędności powodów. Do dzisiaj mieszkają w mieszkaniu sfinansowanym z kredytu. ( przesłuchanie powoda – k. 1320-1323, przesłuchanie powódki – k. 1323-1325)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o wyżej wskazane dokumenty, których prawdziwość i autentyczność nie była kwestionowana przez strony w toku postępowania, nie budzą one także wątpliwości Sądu. Jeśli chodzi o wysokość rat uiszczonych przez powodów w spornym okresie to Sąd oparł się o dokument – zaświadczenie wystawione przez pozwanego. Brak było podstaw do zakwestionowania wiarygodności tego dokumentu.

Stan faktyczny został ustalony także w oparciu o zeznania świadka M. D.. Świadek ten prezentował wiedzę na temat praktyk obowiązujących u pozwanego w zakresie oferowania klientom kredytów hipotecznych.

Stan faktyczny został ustalony również na podstawie przesłuchania powodów, a także opinii oraz opinii uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu analiz ekonomicznych, bankowości i finansów.

Zeznania świadka L. F. nie były przydatne dla ustalenia stanu faktycznego. Świadek ten wyraźnie wskazywał, że nie były z nim ustalane warunki umowy, stawiał się wyłącznie na podpisywanie umów i aneksów. Wszelkie kwestie dotyczące samego kształtu umów nie były z nim konsultowane, a umowy były przez niego podpisywane, z uwagi na świadczenie przez powodów pracy za granicą, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego najpierw przez powoda, a następnie także przez powódkę.

Pozostałe dokumenty przedkładane przez strony, w tym wypowiedzi różnych osób czy podmiotów na tematy tzw. spraw frankowych, które nie zostały przywołane powyżej, jak również orzeczenia wydane przez inne Sądy w innych składach, nie miały znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy.

#### ***Sąd Okręgowy zważył, co następuje:***

W niniejszym postępowaniu powodowie wnosili o ustalenia nieważności umowy kredytu z 6 października 2008 r. ewentualnie ustalenia, że postanowienia zawarte w § 1 ust. 3 , § 1 ust. 3A , §7 ust. 1 , § 11 ust. 5 , § 13 ust. 6, § 3 ust. 3 umowy kredytu nie wiążą powodów i o zapłatę.

Powodowie powołali dwie podstawy mające wskazywać na to, że spełnione przez nich świadczenie jest świadczeniem nienależnym, a mianowicie nieważność umowy i bezskuteczność poszczególnych jej zapisów. Jednakże każdorazowo, ich roszczenie procesowe ma postać żądania zapłaty. Stąd też kwota zasądzona w punkcie trzecim i czwartym wyroku jest realizacją żądania z tytułu nienależnego świadczenia wynikającego z bezskuteczności zapisów umowy – § 1 ust. 3 , § 1 ust. 3A , §7 ust. 1 , § 11 ust. 5 , § 13 ust. 6, § 3 ust. 3 umowy.

W ocenie Sądu powództwo należało oddalić w zakresie żądania ustalenia nieważności umowy kredytu z 6 października 2008 r. Powództwo należało zaś uwzględnić w zakresie roszczenia o zapłatę, odnośnie żądania zapłaty kwoty 112.776,51 zł (4280,71 + (...),80) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r.

Powodowie zawarli z pozwanym, wówczas działającym pod inną (...) Bank Spółka Akcyjna w W., 6 października 2008 r. umowę o kredyt hipoteczny. Celem powodów przy zawieraniu badanej umowy było uzyskanie środków na zakup nieruchomości dla własnych, osobistych celów. Powodowie mają zatem przymiot konsumentów zgodnie z art. 22<sup>1</sup> k.c.

Indywidualna ocena stosunku prawnego istniejącego pomiędzy stronami musi odnosić się do chwili zawarcia umowy, co wprost wynika z normy z art. 385<sup>2</sup> k.c., który to przepis nakazuje ponadto rozważenie jej treści, okoliczności zawarcia oraz uwzględnienie umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem badania.

Zgodnie z art. 358<sup>1</sup> § 2 k.c. niedozwolone postanowienie w umowie nie wiąże konsumenta, natomiast strony tej umową są nią związane w pozostałym zakresie. Ponadto niedozwolone postanowienie umowne jest eliminowane z konstrukcji danego stosunku prawnego na zasadzie ex lege i ex tunc. Orzeczenie sądu, także przy przesłankowym

badaniu abuzywności postanowień umownych w sprawie o świadczenie, ma zatem charakter deklaratoryjny. Nadto oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała składu 7 sędziów SN z 20.06.2018 r., III CZP 29/17).

Z tej przyczyny bezprzedmiotowe są zarzuty pozwanego odnoszące się do sposobu wykonywania przedmiotowej umowy oraz jej uciążliwości ekonomicznej dla powodów, w szczególności w odniesieniu do hipotetycznej sytuacji związania się umową kredytu bez elementu walutowego.

Umowa zawarta 6 października 2008 r. stanowi umowę o kredyt w rozumieniu art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe.

Wynika to zarówno z treści samej umowy podpisanej przez strony, ale także z „Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”. Z treści tychże dokumentów w sposób niebudzący wątpliwości wynika, iż powodowie jako kredytobiorcy mieli otrzymać od pozwanego jako kredytodawcy kwotę 311 148 zł w celu zakupu lokalu mieszkalnego na okres 360 miesięcy. Tak ujęta treść umowy nie była przedmiotem sporu. Spór odnosił się do postanowienia zawartego w § 1 ust. 3 i 3A, iż walutą waloryzacji kredytu jest CHF, a kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 2008-09-22 według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 154 354,59 CHF oraz § 11 ust. 5 stanowiącego, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

Powyższe pozwala stwierdzić, iż wywodzona przez powodów abuzywność postanowień umowy zawartej z pozwanym, nie dotyczy głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 zd. drugie k.c., gdyż te w tym przypadku obejmują wysokość kredytu, okres jego spłaty, wysokość oprocentowania i prowizji.

Pojęcia „postanowienia określające główne świadczenia stron” nie należy traktować rozszerzająco. Do takich nie mogą być zaliczane postanowienia odnoszące się do świadczeń ubocznych, czy też inne postanowienia - odnoszące się pośrednio do świadczeń głównych. Odnosi się ono do postanowień bezpośrednio określających główne świadczenia, a nie o do postanowień dotyczących, czy też związanych z głównymi świadczeniami. Omawiane pojęcie należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do pojęcia elementów umowy przedmiotowo istotnych. Takim nie jest zaś klauzula waloryzacyjna. nie określa bowiem bezpośrednio świadczenia głównego, a wprowadza jedynie umowny reżim jego podwyższenia ( wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016r., I CSK 1049/14, LEX nr 2008735).

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego powodowie nie uzgodnili indywidualnie z poprzednikiem prawnym pozwanego jakiegokolwiek postanowienia umowy, a w szczególności tych będących przedmiotem sporu w sprawie. Jak wynika z zeznań stron projekt tekstu umowy został im przedstawiony na zasadzie formularza, którego postanowienia nie podlegały negocjacom ani zmianom z inicjatywy kredytobiorców. Indywidualne uzgodnienie postanowienia oznacza rzeczywisty i aktywny wpływ konsumenta na daną część umowy, a nie tylko jego bierną akceptacją tejże części. Zgoda na zawarcie umowy o kredyt zawierający klauzule waloryzacyjne nie jest tożsama z faktem indywidualnych negocjacji w przedmiocie treści tych klauzul.

W myśl art. 385<sup>1</sup> § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Umowa z powodami została zawarta na podstawie wzorca opracowanego i przedstawionego przez pozwanego. W tej sytuacji obowiązuje domniemanie, że zawarte w niej postanowienia nie zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem (art. 385<sup>1</sup> § 3 k.c.). Do obowiązków pozwanego w związku z tym należało udowodnienie, że przedmiotowe postanowienie zostało indywidualnie uzgodnione z powodami (art. 6 k.c., art. 385<sup>1</sup> § 4 k.c.). Pozwany nie wykazał zatem, choć z mocy art. 385<sup>1</sup> § 4 k.c., to na nim ciążyła ta powinność, omawianej aktualnie okoliczności, która prowadziłaby do unicestwienia żądania powodów. Powodowie nie mieli realnego wpływu na treść umowy i nie zmienia tego zapis § 29 umowy kredytowej, z którego również taka okoliczność nie wynika.

W niniejszej sprawie nie występują negatywne przesłanki do przeprowadzenia indywidualnej kontroli umowy łączącej strony w kontekście wymogów z art. 385<sup>1</sup> k.c.

Stosunek prawny łączący ich ma cechy umowy kredytu. Walutą kredytu jest złoty polski. Opiewa na niego bowiem wprost umowa określając kwotę stawianą powodowi do dyspozycji. Żadne zaś postanowienie kontraktowe nie odwołuje się do jakiegokolwiek świadczenia pieniężnego, niezależnie od jego wierzyciela, spełnianego w walucie szwajcarskiej. Nie budzi też wątpliwości, iż powodowie przystępując do umowy oczekiwali kwoty w złotych polskich, taką też zresztą otrzymali, a następnie w ratach zwracali pozwanemu.

Kredyt indeksowany w stosunku do waluty obcej, jednak udzielany jest w walucie polskiej i w tej walucie jest spłacany. Sporna klauzula określa zatem jedynie sposób przeliczania kwoty kredytu lub kwoty raty spłaty na inną walutę, według której są one indeksowane. Nie decydują więc o „cenie” kredytu, której odpowiednikami są odsetki i marże. Celem waloryzacji nie jest zaś w tym przypadku przysporzenie majątkowe na rzecz jednej ze stron, tylko zachowanie na przestrzeni ustalonego czasu jednolitej wartości wzajemnych świadczeń stron. Waluta szwajcarska pełni zatem i w ocenianej umowie rolę, wyłącznie miernika wartości.

Zgodnie z art. 385<sup>1</sup>§ 1 i 3 kpc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Postanowienia umowy wtedy kształtują prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta jeśli zaburzają lub niweczą równowagę kontraktową stron, bądź zmierzają do wprowadzenia konsumenta w błąd, wykorzystując jego zaufanie. Rażące naruszenie interesów konsumenta polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są te postanowienia wzorca umownego, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację takich wartości jak szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność i rzetelność.

W § 1 ust. 3 , § 1 ust. 3A , §7 ust. 1 , § 11 ust. 5 , § 13 ust. 6 wprowadzany jest mechanizm polegający na odniesieniu kwoty 311 148,00 zł do franka szwajcarskiego. Jednak w treści umowy nie ma żadnych dodatkowych postanowień regulujących kurs waluty szwajcarskiej jako wartość stałą powiązaną ze złotym, nie ustalono również sposobu każdorazowego ustalania wartości tej waluty w odniesieniu do złotego (kursu kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego)

Jako godzące w interesy powodów należy ocenić odwołanie do tabeli obowiązującej u pozwanego. Umowa nie wskazuje bowiem jakiego rodzaju jest to tabela, czy ustalana wyłącznie na potrzeby rozliczeń kredytowych, czy także dla działalności kantorowej lub innej mającej za przedmiot obrót walutowy. Ponadto umowa nie określa sposobu ustalania kursu waluty, tj. nie odwołuje się do obiektywnych, sprawdzalnych i niezależnych od banku (jak również powodów) kryteriów, o których wiedza byłaby dostępna dla kredytobiorców. Umowa nie zawiera także uprawnień kredytobiorców do uczestnictwa, w szczególności na zasadach równości, w każdorazowym ustalaniu kursu, w tym wypadku franka szwajcarskiego. Konsumentom nie zostały przyznane jakiegokolwiek środki działania, przy pomocy których mogliby dokonywać jakiegokolwiek weryfikacji prawidłowości działania Banku w tym zakresie. Ich rola ogranicza się do realizacji obowiązku uiszczania kolejnych rat kredytu z uwzględnieniem kursu narzuconego przez pozwanego. Tak samo zdani są na jednostronne określenie kursu walutowego, z uwzględnieniem którego następowała wypłata kredytu.

Z drugiej strony zaś bank nie ma wyznaczonych kontraktowo żadnych ram i odniesień przy ustalaniu kursu waluty przyznając mu w tym zakresie pełną dowolność. Wyłącznie zatem w rękach banku pozostawione jest kształtowanie treści umowy już po jej zawarciu i w czasie jej wykonywania. Na mocy powyższych postanowień bank

może jednostronnie i arbitralnie, a przy tym w sposób wiążący, modyfikować wskaźnik, według którego obliczana jest wysokość zobowiązania kredytobiorcy, i tak wpływać na wysokość świadczeń kredytobiorców. Przyznanie sobie przez pozwanego prawa do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego kursem CHF poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu kupna oraz sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wysokości tzw. spreadu walutowego (różnicy między kursem sprzedaży i kursem kupna waluty obcej) przy pozbawieniu powodów jakiegokolwiek wpływu na to, bez wątpienia narusza ich interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Jednocześnie biorąc pod uwagę, że przewidziany przez umowę zwrot kredytu polega na pobieraniu kwot kolejnych rat przez pozwanego z rachunku powodów (§ 6 ust. 1 umowy) kredytobiorcy nie uczestniczą bezpośrednio i czynnie w akcie zapłaty. W związku z tym nie mają też możliwości reakcji na obliczenia dokonane przez bank.

Dla oceny sposobu umownego ukształtowania praw i obowiązków konsumenta, kwestii abuzywności przedmiotowych postanowień bez znaczenia jest fakt, iż pozwany w istocie zobowiązany był ponieść koszty związane z pozyskaniem waluty obcej na potrzeby obsługi kredytu udzielonego powodom. Bank ustalając wysokość kursu odwołuje się do pewnych wskaźników rynkowych, które nie zostały w sposób przejrzysty i kategoryczny wskazane w łączącej strony umowie, czyni to jednostronnie i w sposób, który pozbawia drugą stronę stosunku zobowiązaniowego - konsumenta, możliwości jakiegokolwiek weryfikacji podejmowanych w tym zakresie przez Bank działań. Samo publikowanie tabel kursowych w sposób ogólnie dostępny w żadnym stopniu nie sanuje wyżej wskazanych wadliwości. Brak precyzyjnego uregulowania tej kwestii w łączącej strony umowie, przy jednoczesnym przerzuceniu na konsumenta kosztów takich działań, tym bardziej świadczy o działaniu w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażącym naruszeniem interesów konsumenta ( vide: Sąd Apelacyjny w Warszawie, VI ACa 817/18)

Sam fakt podpisania przez powodów oświadczenia umieszczonego w § 29 umowy kredytowej podczas zawarcia umowy nie oznacza, że mieli oni realny wpływ na treść umowy. Ewentualna wiedza powodów odnośnie ryzyka wahań wartości waluty, zresztą minimalizowana przez pozwanego, nie przekłada się na samą możliwość zmiany kursu waluty służącej rozliczaniu świadczeń spełnianych w wykonywaniu umowy.

Powyższej oceny nie zmienia zawarcie przez strony aneksu do umowy dnia 17 listopada 2011r. na podstawie którego powodowie rozpoczęli spłatę kredytu w CHF. Możliwość taką dała zmiana stanu prawnego wynikająca z ustawy z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw dla niniejszej sprawy, która weszła w życie 26 sierpnia 2011 r. Nie doszło jednak w ten sposób do usunięcia istniejącego wcześniej stanu abuzywności. Możliwość spłaty rat w walucie waloryzacji sama w sobie usuwa pierwotnej wady opisanego machizmu tj. przeliczenia kwoty kredytu przy jego uruchomieniu, co rzutuje na całość obowiązku zapłaty przez kredytobiorcę, a także na sposób obliczenia rat już zaspokojonych przez powodów. Aneks nie zawiera rozwiązań, które usuwałyby skutki istnienia umowy w dotychczasowym kształcie. Należy do nich istnienie nieuzasadnionego zróżnicowania sposobów przeliczania kwot z PLN na CHF (kapitału kredytu) i z CHF na PLN (wysokości rat).

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż badana umowa w zakresie określonym w § § 1 ust. 3 , § 1 ust. 3A , §7 ust. 1 , § 11 ust. 5 , § 13 ust. 6 kształtuje prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami albowiem w trakcie wykonywania umowy i od początku jest obowiązywania pobawiony byli ono wpływu na ustalanie wysokości wskaźnika waloryzacyjnego, a wpływ na to ma wyłącznie pozwany, Taki zaś kształt umowy rażąco narusza interesy powodów, gdyż wyłącznie ich kontrahent – pozwany decyduje o wysokości świadczeń pieniężnych spełnianych w ramach zwrotu kredytu.

W związku z tym spełniona jest hipoteza normy z art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. Skutkiem uznania określonej klauzuli za niedozwoloną klauzulę umowną jest brak związania konsumenta tą klauzulą. Brak ten ma charakter bezwzględny i nie jest związany z konsekwencjami, w szczególności ekonomicznymi, jakie niezwiązanie konsumenta niedozwoloną klauzulą umowną rodzi dla jego kontrahenta.

W takiej sytuacji umowa kredytu pozostaje umową kredytu bez mechanizmu indeksacji, co powoduje, że faktycznie dochodzi do zawarcia umowy o kredyt złotowy ze zmiennym oprocentowaniem, na które składa się suma obowiązującej stawki opartej o wskaźnik LIBOR 3m i stałej marży Banku określonej w umowie. Wyeliminowanie

z umowy mechanizmu indeksacji (waloryzacji) nie powoduje zmiany charakteru zobowiązania, a jedynie prowadzi do zaprzestania waloryzacji. Konsekwencją niezwiązania powódki niedozwolonymi klauzulami umownymi jest to, że umowa kredytu jest umową wyrażającą zobowiązanie w walucie polskiej bez indeksacji do waluty obcej.

Nie miało tu znaczenia, iż pozwany nie zawarłby umowy na kredyt złotowy oprocentowany w oparciu o wskaźnik LIBOR 3m. LIBOR (L. I. R.) stanowi jedynie umowny i fakultatywny parametr transakcji finansowych, instytucje finansowe przyjmują go jako stawkę bazową dla takich transakcji. Okoliczność, że wobec zamieszczenia w umowie klauzuli abuzywnej powstaną skutki odmienne od zamierzonych przez strony nie zwalnia sądu z obowiązku zastosowania bezwzględnie wiążącego przepisu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. i stwierdzenia tejże abuzywności.

Sąd oddalił powództwo główne o ustalenie, gdyż nie stwierdził przesłanek nieważności niniejszej umowy kredytowej. Ustawodawca bowiem poprzez art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. jednoznacznie sformułował skutek stwierdzenia abuzywności. Przyjęta przez polskiego ustawodawcę sankcja bezskuteczności odpowiada art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. o treści jak następuje: Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Prawodawca europejski wskazał, iż celem wdrożenia dyrektywy nie jest terminacja całego stosunku, a wyłącznie automatyczne i od początku trwania umowy pozbawienie go skuteczności w określonej części.

Stwierdzenie bezskuteczności wskazanych wyżej postanowień przedmiotowej umowy nie eliminuje z niej elementów przedmiotowo istotnych określonych art. 69 ustawy Prawo bankowe. W dalszym ciągu jest to stosunek prawny polegający na odpłatnym oddaniu do dyspozycji kredytobiorców na czas oznaczony kwoty 311.148 zł z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego oraz zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty. Utrzymany jest zatem ten sam charakter stosunku prawnego.

Sąd nie dostrzega przy tym norm bezwzględnie zakazujących udzielania kredytu w złotym polskim i przy zastosowaniu oprocentowania wynikającego ze stopy LIBOR, co istotne – norm wiążących kredytobiorców. Jak już bowiem zostało wyżej zastrzeżone, z punktu widzenia konsumenta nie jest istotne zapewnienie sobie przez bank pokrycia finansowego środków przeznaczonych na akcje kredytową. W szczególności tego rodzaju wyłączeń odpowiedzialności nie przewiduje powołana dyrektywa Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r., a za nią art. 385<sup>1</sup> i 385<sup>2</sup> k.c. Wylimitowanie z umowy klauzul indeksacyjnych stanowi następstwo zachowania poprzednika prawnego pozwanego, który bezprawnie narzucił powodom - konsumentom bezprawne postanowienia umowne. Tym samym konieczność obliczenia zobowiązania kredytobiorców wynikającego z umowy kredytu złotowego z oprocentowaniem w oparciu o stawkę LIBOR (z uwzględnieniem stałej marży banku) należało uznać za naturalną sankcję cywilną, będącą następstwem niezgodnego z prawem zachowania kredytodawcy.

Ponadto Sąd nie znalazł podstawy prawnej do poszukiwania innej normy, zwłaszcza powszechnie obowiązującej, która miałaby zastąpić wyeliminowane, abuzywne postanowienia umowy. Tego rodzaju aktywność nie znajduje uzasadnienia w wymogach stawianych dyrektywą Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. Nie ma zastosowania w niniejszej sprawie norma z art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od 24 stycznia 2009 r., albowiem weszła ona w życie już po zawarciu spornej umowy.

Sąd w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu do wyroku z 4 kwietnia 2019 r. (III CSK 159/17), w którym wskazano, że eliminacja klauzuli indeksacyjnej nie prowadzi do unieważnienia umowy, ani też nie wymaga zastąpienia nieuczciwego postanowienia umownego innym - możliwe jest funkcjonowanie umowy stron również po wyeliminowaniu z niej klauzuli indeksacyjnej. Do ewentualnego zastąpienia kwestionowanych postanowień umownych innymi, musiałoby dojść jedynie wówczas, gdyby po wyeliminowaniu klauzuli abuzywnej nie było możliwe dalsze obowiązywanie umowy, zaś konsument mógłby zostać narażony na szczególnie niekorzystne konsekwencje, choćby w postaci rozwiązania umowy.

Zatem nie jest uzasadniona interpretacja przedstawiona przez powodów co do tego, iż wadliwość klauzuli waloryzacyjnej, która w tych twierdzeniach przede wszystkim przybiera postać nieważności tej klauzuli a za nią całej umowy na podstawie art. 58 k.c.

Opisany bowiem wyżej mechanizm zwolnienia konsumenta z abuzywnego postanowienia (art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c.) eliminuje wadliwość umowy, która w dalszym ciągu obejmuje wszystkie elementy przedmiotowo istotne z art. 69 ustawy Prawo bankowe i jako taka może być wykonywana. Wskazuje nawet na to możliwość czysto techniczno – redakcyjnego usunięcia z tekstu umowy zakwestionowanych jednostek redakcyjnych, która nie wpłynęła by w żaden sposób na spójność językową dokumentu odzwierciedlającego wolę stron. Nie zachodzi zatem sytuacja z art. 58 § 1 k.c.

Mając na uwadze powyższe nie zachodzą podstawy do ustalenia zgodnie z art. 189 k.p.c. nieważności umowy i powództwo w tym zakresie należało oddalić ( pkt 1 wyroku).

W ocenie Sądu powództwo o ustalenie nieważności umowy, jak również o ustalenie bezskuteczności postanowień umowy o kredyt hipoteczny zawartych w § 1 ust. 3 , § 1 ust. 3A , §7 ust. 1 , § 11 ust. 5 , § 13 ust. 6, § 3 ust. 3 umowy podlega oddaleniu z uwagi na brak interesu prawnego.

Interes prawny istnieje, gdy istnieje niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Interes prawny zachodzi zatem nie tylko wtedy, gdy dotyczy obecnych stosunków prawnych i praw ale dotyczy także przyszłych lub prawdopodobnych stosunków prawnych. Może on wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i zapobiegać temu zagrożeniu.

Brak interesu zachodzi zaś wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wynikać z tego stosunku w przyszłości ( vide: Sąd Apelacyjny w Warszawie, I ACa 623/17, LEX nr 2583325, OSA 2019/4/84-95

Tym samym powód ma interes prawny w ustaleniu nieważności umowy, czy też bezskuteczności postanowień umownych, gdy kredyt nie został spłacony. Pozwany pobiera raty od powoda uznając umowę za ważną, więc powództwo o zapłatę nie rozwiązywałoby sporu. Tymczasem w niniejszej sprawie powodowie 25 października 2017r. spłacili zobowiązanie w wysokości wynikającej z umowy przy przyjęcia założenia pozwanego że umowa jest ważna w całości, co potwierdza zaświadczenie Banku. Pozwany nie ma podstaw w przyszłości domagania się należności.

Zatem powodowie nie mają interesu prawnego w domaganiu się uznania zapisów umowy za bezskuteczne, czy ustaleniu, że umowa jest nieważna w rozumieniu art. 189 kpc. Wszelkie rozliczenia związane z ustaleniem przesłankowym bezskuteczności poszczególnych postanowień umowy mogą być realizowane w żądaniu zapłaty nadpłaconych kwot. Z tej przyczyny roszczenie ewentualne o ustalenie również należało oddalić ( pkt 2 wyroku).

Powództwo należało zaś uwzględnić niemal w całości w zakresie roszczenia ewentualnego o zapłatę, tj. w całości odnośnie żądania zapłaty kwoty 112.776,51 zł (4280,71 zł + 108495,80 zł) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 6 kwietnia 2017 r.

Pozwany nie był uprawniony do przeliczenia kwoty kredytu udzielonego powodowi wedle przyjętego przez siebie kursu franka szwajcarskiego, a następnie do otrzymywania rat tego kredytu jako jego spłaty wedle także przyjętego przez siebie kursu franka szwajcarskiego.



Skoro zatem powodowie zapłacili na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kredytu do 25 października 2017 r. kwotę 425 106,77 , a winni zapłacić kwotę 315 965,83 zł zgodnie z opinią biegłego, to nadpłata wynosi 109 140,94 zł.

Jednocześnie za abuzywne należało uznać klauzule ubezpieczenia niskiego wkładu własnego par. 3 ust. 3 umowy kredytu. Co do zasady dopuszczalna jest taka forma zabezpieczenia kredytu. Jednak konsument powinien wiedzieć za co płaci, kto jest ubezpieczonym, za jaki rodzaj ubezpieczenia, w jaki sposób jest ustalana kwota składki. Kto komu będzie co płacił w wyniku zaistnienia zdarzenia objętego umową ubezpieczenia. Wobec dowolnego ustalenia przez pozwanego kursu CHF już na początku umowy błędnie jest określona kwota składki bo w oparciu o źle ustaloną kwotę kredytu.

Należy dodać, iż pod numerem 6068 rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpisano na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, z 24 sierpnia 2012 r., sygn. akt XVII AmC 2600/11, wydanego w sprawie przeciwko sprzedawcy prawnemu pozwanego, iż klauzula o treści: "Jeżeli z upływem pełnych 36 miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, ubezpieczenie podlega automatycznej kontynuacji, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata Kredytu. Kredytobiorca upoważnia (...) do pobrania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym Kredytobiorcy, a wkładem wniesionym faktycznie, tj. (...) oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji przedmiotowego ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji". Klauzula wpisana do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod poz. 6068 jest tożsama w treści z postanowieniem wzorca umowy kwestionowanym w niniejszej sprawie. Powodowie zaś zapłacili pozwanemu łącznie kwotę 3 635,58 zł z tytułu składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego kredytu, z czego kwota 1 968,32 zł została pobrana przez pozwanego z chwila zawarcia umowy.

Zatem postanowienia umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z 6 października 2008 r. zawarte w § 1 ust. 3 , § 1 ust. 3A , § 7 ust. 1 , § 11 ust. 5 , § 13 ust. 6 , § 3 ust. 3 umowy są bezskuteczne wobec powodów.

Pozwany otrzymał od powodów nienależne świadczenie w powyższym wymiarze, zatem winien się z niego rozliczyć. Obowiązek ten w pierwszej kolejności wynika z art. 410 § 2 k.c. który stanowi, iż świadczenie nienależne ma miejsce, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W takiej sytuacji ustawodawca poprzez art. 410 § 1 k.c. odsyła do art. 405 k.c., stanowiącego, iż kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

W związku z tym Sąd na podstawie art. 410 k.c. uwzględnił powództwo w zakresie roszczenia ewentualnego o zapłatę w całości, tj. co do kwoty 112 776,51 zł ( kwoty w tej wysokości domagali się powodowie).

Przy czym brak jest przepisu wprowadzającego solidarność czynną małżonków (jako wierzycieli). Powodom pozostającym we wspólności małżeńskiej ustawowej przysługuje do majątku nią objętego współwłasność (wspólność) łączna, która nie kreuje solidarności po stronie wierzycieli. Zatem w odniesieniu do należności wpłacanych po dniu zawarcia małżeństwa przez powodów ( pkt 4 wyroku).

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu na podstawie art. 481 § 1 k.c. zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Pozwany pozostawał w opóźnieniu z zapłatą kwoty od 6 kwietnia 2017 r., skoro wezwanie do zapłaty zostało mu doręczone 29 marca 2017 r., zaś w wezwaniu wyznaczono siedem dni na zapłatę).

W związku z uwzględnieniem żądania ewentualnego o zapłatę Sąd rozstrzygnął o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Za stronę przegrywającą sprawę należy uznać pozwanego. Dlatego też Sąd obciążył pozwanego w całości obowiązkiem poniesienia kosztów procesu na rzecz powodów oraz nieuiszczonych kosztów sądowych, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu, na podstawie art. 108 § 1 k.p.c.